

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

ŚMIERDZĄCY TCHÓRZ

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Wyraz TCHÓRZ, mający w gwarach wiele różnych postaci (tórz, tkórz, twórz, tchórz, kórz, tkór), jest nazwą małego drapieżnika z rodziny łasicowatych (którego udomowioną odmianą czy też podgatunkiem jest fretka), a także określeniem człowieka, któremu brak odwagi, człowieka, który nie potrafi zapanować nad strachem. Połączenie ŚMIERDZĄCY TCHÓRZ jest dotkliwą obelgą. Sam wyraz TCHÓRZ (w prasłowiańszczyźnie *dъchoŕь) pochodzi od prasłowiańskiego czasownika *dъchnŕti ‘wydawać woń’ (od tego współczesny, ale już silnie nacechowany stylistycznie czas. TCHNAĆ). TCHÓRZ znaczyło zatem tyle co ‘śmierdziel’, czyli ŚMIERDZĄCY TCHÓRZ to taki „śmierdzący śmierdziel”. Dlaczego takie cechy przypisywaliśmy temu skądinąd sympatycznemu zwierzątku? Tchórze – tak jak wiele innych łasicowatych – mogą wydzielać z gruczołów przyodbytowych ciecz o cuchnącej woni, mającą zniechęcić ewentualnego napastnika. Takie zachowanie zwierzęcia kojarzono z zachowaniem ludzi w sytuacjach zagrożenia i postrzegano nie jako odruch obronny, tylko jako objaw braku panowania nad swoim organizmem w chwili przestachu – dlatego że ludziom w takich chwilach zdarza się tracić kontrolę nad zwieraczami.